

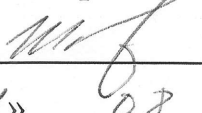
ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»

Факультет суспільних і прикладних наук

Кафедра права імені академіка УАН о. Івана Луцького

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчально-методичної роботи

 Ярослав ШТАНЬКО
«31» 08 2026 р.

ОСНОВИ НОРМОПРОЄКТУВАННЯ ТА
ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ

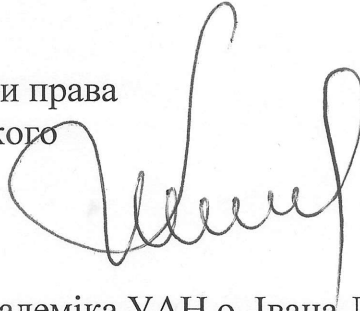
СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Галузь знань:	D Бізнес, адміністрування та право
Спеціальність:	D 8 Право
Освітньо-професійна (освітньо-наукова) програма:	«Право»
Освітній рівень:	другий (магістерський)
Статус дисципліни:	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання:	українська
Семестр викладання	I

Івано-Франківськ
2026

Розробник:

д. ю. н, професор, професор кафедри права
імені академіка УАН о. Івана Луцького

Людмила АНДРУСІВ

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри права імені академіка УАН о. Івана Луцького
протокол № 1 від 28 серпня 2026 р.

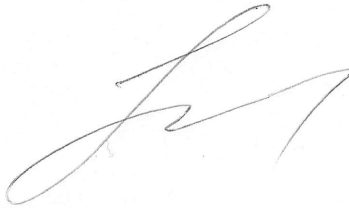
В.о. завідувача кафедри

Олександра ПТАШНИК

УЗГОДЖЕНО:

Гарант ОПП

Ірина БАСИСТА

СХВАЛЕНО:

на засіданні Науково-методичної ради, протокол № 1 від 31 серпня 2026 р.

е-mail	andrusiv.ludmyla@ukd.edu.ua
Номер аудиторії чи кафедри	201
Посилання на сайт	
Сторінка курсу в СДО	

ВСТУП

Анотація навчальної дисципліни

Основи нормопроєктування та правозастосування надає здобувачам вищої освіти знання про закономірності раціональної юридичної діяльності зі створення, тлумачення та реалізації норм права, здійснення інших видів юридичної діяльності.

Для здійснення правничої діяльності недостатньо лише знати норму права. Важливо вміти її застосувати до конкретного життєвого випадку, розв'язувати з її допомогою життєву ситуацію, а також аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів, обґрунтовувати правову позицію під час правозастосування, розв'язувати складні задачі правозастосування.

При здійсненні будь-якого виду юридичної діяльності правнику також не обійтися без правової аргументації, з'ясування та тлумачення змісту норми права.

Основи нормопроєктування та правозастосування є обов'язковою освітньою компонентою ОП «Право», яка покликана сформувати вміння підготовки проєктів нормативно-правових актів, здатність та навички щодо тлумачення, застосування норм права та правової аргументації.

Мета освітньої компоненти

Метою освітньої компоненти є формування у здобувачів вищої освіти здатності та практичних навичок щодо підготовки проєктів нормативно-правових актів, правильного з'ясування та пояснення змісту правових норм, вибору й застосування належних правових норм до конкретних життєвих обставин, а також аргументованого обґрунтування правових позицій, висновків і рішень для забезпечення їх законності, обґрунтованості, логічності та ефективності у майбутній професійній діяльності.

Завдання освітньої компоненти

Основними завданнями освітньої компоненти є:

- формування системи теоретичних знань про поняття, види, функції та значення нормопроєктування, правотворчості, правозастосування, тлумачення та юридичної аргументації;
- формування практичних навичок використання засобів і прийомів нормопроєктування, зокрема юридичної мови, правових конструкцій, юридичних термінів і дефініцій;
- формування навичок підготовки проєктів нормативно-правових та правозастосовних актів з урахуванням вимог до їх змісту, структури, форми, юридичної мови та техніко-юридичного оформлення;
- формування здатності правильно визначати фактичні обставини, що мають юридичне значення, здійснювати їх правову кваліфікацію та встановлювати належну правову основу для вирішення конкретної юридичної ситуації;
- формування практичних навичок з'ясування та пояснення змісту правових норм із використанням відповідних способів, прийомів і методів тлумачення права;

- формування здатності визначати належну правову норму, співвідносити її з фактичними обставинами справи та забезпечувати правильне й обґрунтоване її застосування;
- формування навичок виявлення та вирішення колізій, прогалин та інших проблем правового регулювання, що виникають у процесі правозастосування;
- формування навичок підготовки правозастосовних актів, визначення їх структури, змісту та належного юридичного обґрунтування;
- формування здатності використовувати юридичну аргументацію для обґрунтування правових позицій, висновків і рішень, забезпечуючи їх логічність, послідовність, переконливість та відповідність вимогам законності;
- розвиток умінь добирати належні правові аргументи, оцінювати їх достатність, взаємопов'язаність і переконливість, а також критично аналізувати аргументацію інших учасників правовідносин;
- формування здатності комплексно застосовувати результати правової кваліфікації, тлумачення правових норм та юридичної аргументації під час підготовки правозастосовних рішень;
- формування практичних навичок обґрунтування вибору та способу застосування правової норми у правозастосовному акті з дотриманням вимог законності, мотивованості, послідовності та внутрішньої узгодженості.

Здобувач вищої освіти повинен знати:

- поняття, ознаки, принципи та стадії правотворчості;
- поняття та основні правила законодавчої техніки;
- вимоги до змісту, внутрішньої форми та структури нормативно-правових актів;
- вимоги до юридичної мови, юридичної термінології та правила використання юридичних термінів і дефініцій;
- основні техніко-юридичні засоби та прийоми, що застосовуються під час підготовки нормативно-правових актів;
- поняття, ознаки, принципи, види та стадії правозастосування;
- поняття, види, способи, прийоми та методи тлумачення правових норм;
- особливості з'ясування та пояснення змісту правових норм у процесі правозастосування;
- правила вибору та застосування правових норм до конкретних фактичних обставин;
- способи виявлення та подолання юридичних колізій і прогалин у праві;
- поняття, структуру, принципи та основні правила юридичної аргументації;
- вимоги до обґрунтованості, мотивованості, логічності та переконливості правозастосовних рішень;
- вимоги до змісту, структури, форми та юридичного обґрунтування правозастосовних актів;
- основні способи й прийоми обґрунтування правових позицій, висновків та рішень.

Здобувач вищої освіти повинен уміти:

- розробляти проекти нормативно-правових актів відповідно до встановлених вимог щодо їх змісту, структури, форми та юридичної мови;
- правильно використовувати юридичну термінологію, правові дефініції та інші техніко-юридичні засоби;
- визначати юридично значущі фактичні обставини та здійснювати їх правову кваліфікацію;
- визначати належну правову норму для вирішення конкретної юридичної ситуації;
- з'ясовувати та пояснювати зміст правових норм із використанням відповідних способів і прийомів тлумачення;
- застосовувати правові норми до конкретних фактичних обставин з урахуванням особливостей їх тлумачення та взаємозв'язку з іншими нормами права;
- виявляти та належним чином вирішувати юридичні колізії й прогалини, що виникають у процесі правозастосування;
- готувати правозастосовні акти з дотриманням вимог до їх змісту, структури, форми та юридичного обґрунтування;
- добирати та використовувати належні юридичні аргументи для обґрунтування правових позицій, висновків і рішень;
- обґрунтовувати вибір і застосування правової норми у правозастосовному акті;
- використовувати результати тлумачення правових норм та юридичної аргументації під час підготовки правозастосовних рішень;
- забезпечувати взаємозв'язок між правовою кваліфікацією фактичних обставин, вибором і тлумаченням правової норми, її застосуванням та юридичним обґрунтуванням прийнятого рішення.

На вивчення навчальної дисципліни заплановано 90 годин, 3 кредити ECTS.

Компетентності та результати навчання, яких набувають здобувачі освіти внаслідок вивчення навчальної дисципліни (шифри та зміст компетентностей та програмних результатів навчання вказано відповідно до ОПП «Право» 2025 року (для набору 2026 року).

Шифр та назва компетентності	Шифр та назва програмних результатів навчання
ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	ПРН 1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.
ЗК2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.	ПРН 3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та
ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації	

з різних джерел.

ЗК4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК10. Здатність розробляти проекти та управляти ними.

СК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.

СК4. Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України.

СК5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосовування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції.

СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.

СК9. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній

професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.

ПРН 4. Здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження, аргументувати висновки.

ПРН 11. Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції.

ПРН 15. Мати практичні навички розв'язання проблем, пов'язаних з реалізацією процесуальних функцій суб'єктів правозастосування.

ПРН 16. Брати продуктивну участь у розробці проектів нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.

діяльності. СК10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування. СК 14. Здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини. СК 15. Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.	
---	--

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	перший (I)		
Семестр	перший (I)		
Кількість кредитів ECTS	3		
Аудиторні навчальні заняття		денна форма	заочна форма
	лекції	16 год.	10
	семінари, практичні	14 год.	6
Самостійна робота		60 год.	74
Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи		1:2	1:5
Форма підсумкового контролю	Екзамен		

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
	Практика ЄСПЛ в національній правовій системі

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Перелік тем лекційного матеріалу Змістовий модуль 1. «Основи нормопроєктування»

Тема 1. Поняття і сутність правотворчості (2 год.)

Правотворчість: поняття та види. Принципи правотворчості. Етапи правотворчого процесу: загальна характеристика. Концепція нормативно-правового акта. Основні правила підготовки концепцій нормативно-правових актів. Правова експертиза проєктів нормативно-правових актів. Принципи проведення правових експертиз. Техніко-юридичні засоби, що використовуються в експертній діяльності.

Правила підготовки нормативно-правових актів. Вимоги до логіки, мови та стилю нормативно-правового акта. Вибір зовнішньої форми нормативно-правового акта. Правила структурування нормативно-правових актів. Зміст нормативно-правового акта. Способи і прийоми викладу положень норм права в статтях нормативно-правового акта. Правила оформлення посилань у нормативно-правових актах. Правила внесення змін та доповнень до нормативно-правових актів. Техніка оприлюднення нормативно-правових актів.

Питання для самостійного вивчення. **Поняття та види правотворчих помилок. Техніко-юридичні дефекти нормативно-правових актів. Техніко-юридичні правила вирішення правових колізій.**

Тема 2. Законодавча техніка (2 год.)

Поняття законодавчої техніки. Основні принципи законодавчої діяльності: прозорість; відповідальність; цілеспрямованість; послідовність та прогнозованість; пропорційність. Законодавчий процес і його особливості. Формулювання законодавчої ідеї (законодавчої пропозиції) – визначення цілей та підходів до їх досягнення. Створення законопроекту – процес написання законопроекту (трансформація сформульованої законодавчої ідеї в реальний проєкт закону). Стадії законодавчого процесу (нормопроєктування).

Питання для самостійного вивчення. **Підзаконна правотворчість. Пряма правотворчість. Локальна нормотворчість. Законодавство: три підходи до його розуміння. Вимоги до законодавства (критерії якості законодавства). Експертиза проєктів нормативно-правових актів.**

Тема 3. Правила формування змісту та внутрішньої форми нормативно-правових актів (2 год.)

Вимоги до змісту нормативно-правових актів. Основні способи і прийоми формування змісту нормативно-правових актів. Застосування правил логіки при створенні нормативно-правових актів. Відповідність нормативно-правового акта загальним принципам системи законодавства.

Порядок викладення матеріалу в нормативно-правових актах. Єдність юридичної термінології та її значення. Узгодженість різних частин правового документа. Узгодженість різних правових документів. Зовнішня та внутрішня форма нормативно-правового акта. Правила побудови структури нормативно-правового акта. Правила структурування нормативно-правових актів: заголовки, зміст, преамбула, структурні одиниці тексту, примітки, прикінцеві положення, додатки. Структурні одиниці тексту нормативно-правових актів: частина, розділ, глава, стаття, параграф, пункт, підпункт, абзац.

Реквізитні вимоги стосовно форми нормативно-правових актів: вид нормативно-правового акта, найменування нормативно-правового акта, дата прийняття нормативно-правового акта, реєстраційний номер, дата підписання, підписи уповноважених осіб.

Питання для самостійного вивчення. Побудова композиції нормативно-правового акта. Якість нормативно-правових актів. Критерії внутрішньої та зовнішньої якості.

Тема 4. Мова нормативно-правового акта. Юридична термінологія (2 год.)

Поняття мови права. Правила словесної організації нормативних висловлювань. Дотримання правил лексики, граматики й синтаксису української мови. Лінгвістична експертиза. Вимоги до стилю нормативно-правових актів.

Поняття юридичного терміна та термінології. Основні вимоги до використання юридичних термінів. Правила використання та формулювання юридичних термінів. Види юридичних термінів. Поняття, термін та дефініція як категорії юридичної техніки. Законодавчі терміни та дефініції. Вимоги до стилю нормативно-правових актів.

Питання для самостійного вивчення. Поняття, термін та дефініція як категорії юридичної техніки. Законодавчі терміни та дефініції.

Змістовий модуль 2. «Основи правозастосування, тлумачення та аргументації»

Тема 5. Застосування норм права: стадії, вимоги та ефективність (2 год.)

Поняття й ознаки застосування норм права. Функції застосування норм права. Сутність механізму застосування норм права. Стадії застосування норм права. Встановлення фактичних обставин справи. Встановлення юридичної основи справи. Вибір та аналіз норм права. Юридична кваліфікація фактичних обставин. Вирішення справи та документальне оформлення ухваленого рішення. Основні вимоги до застосування норм права. Вірогідність. Обґрунтованість. Повнота. Ефективність правозастосування. Гарантії правильного застосування норм права та їх види. Юридичний механізм впровадження режиму законності у правозастосовну діяльність.

Питання для самостійного вивчення. Фактори ефективності правозастосовної діяльності. Судова правозастосовна діяльність. Єдність судової правозастосовної діяльності. Позиції Верховного Суду.

Тема 6. Тлумачення норм права (2 год.)

Загальна характеристика та значення тлумачення норм права. Способи тлумачення норм права. Тлумачення норм права за обсягом. Види тлумачення норм права за суб'єктами (юридичною силою) та об'єктами. Функції тлумачення та акти тлумачення норм права. Офіційне тлумачення норм права. Неофіційне тлумачення норм права. Нормативне тлумачення норм права. Казуальне тлумачення норм права. Способи тлумачення норм права. Функції тлумачення норм права.

Питання для самостійного вивчення. Акт тлумачення норм права. Офіційне тлумачення норм права Конституційним Судом України. Статус рішень Конституційного Суду України.

Тема 7. Юридична аргументація (2 год.)

Генезис теорії юридичної аргументації. Аргумент. Аргументація. Юридична аргументація. Теорія юридичної аргументації, Поняття, моделі та види юридичної аргументації. Логічна модель юридичної аргументації. Риторична модель юридичної аргументації. Діалектична модель юридичної аргументації. Типи юридичної аргументації. Дедуктивний тип юридичної аргументації. Індуктивний тип юридичної аргументації. Герменевтичний тип юридичної аргументації. Доказ. Доказування. Спростування. Вимоги до доказів. Процесуальні вимоги до доказів.

Питання для самостійного вивчення. Поняття та особливості судової аргументації. Правила судової аргументації. Аргументація судових рішень та її значення. Мотивація судового рішення.

Тема 8. Правозастосовний акт (2 год.)

Поняття акт застосування норм права. Сутність та зміст правозастосовних актів. Види правозастосовних актів. Юридична сила правозастосовного акта. Юридична техніка правозастосовного акта. Прогалини в законодавстві. Аналогія права. Аналогія закону. Особливості правозастосовних актів при прогалинах у законодавстві.

Питання для самостійного вивчення. Структура правозастосовного акта. Значення та обов'язковість акта тлумачення норм права. Вимоги до правозастосовних актів. Процесуальні вимоги до структури правозастосовного акта.

Зміст семінарських занять

Змістовий модуль 1. «Основи нормопроєктування»

Тема 1. Поняття і сутність правотворчості (2 год.)

1. Поняття та ознаки правотворчості.
2. Принципи та технічна досконалість правотворчості.
3. Поняття і стадії правотворчого процесу.
4. Способи і види правотворчості.

Тема 2. Законодавча техніка (2 год.)

1. Поняття законодавчої техніки.
2. Законодавчий процес і його особливості.
3. Стадії законодавчого процесу.
4. Техніка оприлюднення законів.
5. Критерії якості законів.

Тема 3. Правила формування змісту та внутрішньої форми нормативно-правових актів (2 год.)

1. Правила побудови структури нормативно-правового акта.
2. Вимоги щодо реквізитів нормативно-правових актів.
3. Правила структурування норми права та її розміщення у статті нормативно-правового акта.
4. Принцип системності та його дотримання при внесенні змін до нормативно-правових актів.

Тема 4. Мова нормативно-правового акта. Юридична термінологія (2 год.)

1. Поняття мови права.
2. Дотримання правил лексики, граматики й синтаксису української мови.
3. Стил нормативно-правових актів.
4. Поняття юридичного терміна та термінології.
5. Основні вимоги до використання юридичних термінів.
6. Види юридичних термінів.
7. Законодавчі терміни та дефініції.

Змістовий модуль 2. «Основи правозастосування, тлумачення та аргументації»

Тема 5. Застосування норм права: стадії, вимоги та ефективність (2 год.)

1. Поняття, ознаки та функції застосування норм права. Його місце у механізмі правового регулювання.
2. Сутність і стадії механізму застосування норм права.

3. Встановлення фактичних обставин та юридичної основи справи як стадії правозастосування.
4. Вибір, аналіз і тлумачення правової норми. Юридична кваліфікація фактичних обставин.
5. Вирішення юридичної справи та документальне оформлення правозастосовного рішення.
6. Основні вимоги до правильного застосування норм права: вірогідність, законність, обґрунтованість і повнота.
7. Ефективність правозастосування та гарантії правильного застосування норм права. Роль судової практики і позицій Верховного Суду у забезпеченні єдності правозастосування.

Тема 7. Юридична аргументація (2 год).

1. Генезис теорії юридичної аргументації. Поняття та значення юридичної аргументації.
2. Поняття та співвідношення категорій «аргумент», «аргументація» і «юридична аргументація».
3. Основні моделі юридичної аргументації: логічна, риторична та діалектична.
4. Типи юридичної аргументації: дедуктивний, індуктивний та герменевтичний.
5. Доказ, доказування та спростування у структурі юридичної аргументації.
6. Вимоги до доказів: належність, допустимість, достовірність і достатність. Процесуальні вимоги до доказування.
7. Судова аргументація: особливості, правила та значення. Аргументація і мотивація судового рішення.

Тема 8. Правозастосовний акт (2 год).

1. Поняття, ознаки та сутність акта застосування норм права. Його співвідношення з нормативно-правовим актом.
2. Зміст і види правозастосовних актів. Юридична сила правозастосовного акта.
3. Структура та основні вимоги до правозастосовних актів.
4. Юридична техніка правозастосовного акта: поняття, засоби та правила застосування.
5. Прогалини в законодавстві: поняття, причини виникнення та способи подолання.
6. Аналогія закону та аналогія права: поняття, умови, межі та особливості застосування.
7. Особливості правозастосовних актів при прогалинах у законодавстві. Юридичне обґрунтування застосування аналогії.

Зміст самостійної роботи студентів
Розподіл годин, виділених на вивчення дисципліни
«Основи нормопроєктування та правозастосування»

Найменування видів робіт	Розподіл годин	
	денна форма	заочна форма
Самостійна робота, год., у т. ч.:	60 год.	74
Оцінювання матеріалу, викладеного в лекціях	10	10
Підготовка до практичних занять та контрольних заходів	10	10
Підготовка звітів з практичних робіт	10	10
Підготовка до поточного контролю	6	10
Оцінювання матеріалу, винесеного на самостійне вивчення	24	34

ПОЛІТИКА КУРСУ

1) щодо системи поточного і підсумкового контролю

Організація поточного та підсумкового семестрового контролю знань студентів, проведення практик та атестації, переведення показників академічної успішності за 100-бальною шкалою в систему оцінок за національною шкалою здійснюється згідно з “Положенням про систему поточного і підсумкового контролю, оцінювання знань та визначення рейтингу здобувачів освіти”. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

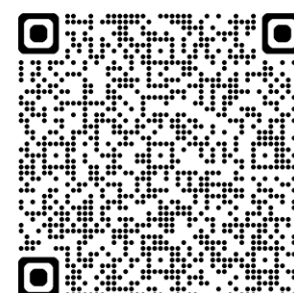
2) щодо оскарження результатів контрольних заходів

Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження оцінки з дисципліни отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до «Положення про політику та врегулювання конфліктних ситуацій». Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

3) щодо відпрацювання пропущених занять

Згідно “Положення про організацію освітнього процесу” здобувач допускається до семестрового контролю з конкретної навчальної дисципліни (семестрового екзамену, диференційованого заліку), якщо він виконав усі види робіт, передбачені на семестр навчальним планом та силабусом/робочою програмою навчальної дисципліни,

підтвердив опанування на мінімальному рівні результатів навчання (отримав ≥ 35 бали), відпрацював визначені індивідуальним навчальним планом всі лекційні, практичні, семінарські та лабораторні заняття, на яких він був відсутній. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

4) щодо дотримання академічної доброчесності

“Положення про систему забезпечення академічної доброчесності” закріплює моральні принципи, норми та правила етичної поведінки, позитивного, сприятливого, доброчесного освітнього і наукового середовища, професійної діяльності та професійного спілкування спільноти Університету, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

5) щодо використання штучного інтелекту

“Політика використання штучного інтелекту” визначає політику щодо використання технічних засобів на основі штучного інтелекту в освітньому процесі. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#). “Положення про систему забезпечення академічної доброчесності” містить рекомендації щодо використання в академічних текстах генераторів на основі штучного інтелекту. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

6) щодо використання технічних засобів в аудиторії та правила комунікації

Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). На гаджетах повинен бути активований режим «без звуку» до початку заняття. Під час занять заборонено надсилення текстових повідомлень, прослуховування музики, перевірка електронної пошти, соціальних мереж тощо, окрім виробничої необхідності. Під час виконання заходів контролю використання гаджетів заборонено (за винятком, коли це передбачено умовами його проведення). У разі порушення цієї заборони результат анулюється без права перескладання. Ознайомитись з відповідним документом можна за [посиланням](#).

Комунікація відбувається через електронну пошту і сторінку дисципліни в Moodle.

7) щодо зарахування результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти

Процедури визнання результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти визначаються «Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти». Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

Під час вивчення навчальної дисципліни “Запобігання та протидія корупції” студентам надається можливість перерахування

неформальної освіти. До прикладу, із запропонованого переліку можна пройти сертифіковані (безкоштовні) курси на освітніх платформах, відтак сертифікат, який отримали під час навчання, – є підтвердженням засвоєння студентом окремих тем, що включені у зміст дисципліни.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Програмний результат навчання	Метод навчання	Метод оцінювання
ПРН 1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.	Інтерактивні лекції; аналіз конкретних ситуацій (case-study); лекції-дискусії; мозковий штурм; робота у малих групах.	усний контроль, поточний контроль, програмований контроль
ПРН 3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.	Інтерактивні лекції; аналіз конкретних ситуацій (case-study); лекції-дискусії; мозковий штурм; робота у малих групах.	усний контроль, поточний контроль, програмований контроль
ПРН 4. Здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження, аргументувати висновки.	Словесні методи (лекція, розповідь, пояснення); наочні методи (ілюстрування, комп'ютерні і мультимедійні презентації); інтерактивні методи (case study, дискусія, brainstorming, робота в команді (групах)). Методи навчальної	усний контроль, поточний контроль, програмований контроль

	роботи щодо застосування знань на практиці із формування умінь та навичок: (написання проектів правозастосовних актів, нормативно-правових актів).	
ПРН 11. Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції.	Словесні методи (лекція, розповідь, пояснення); наочні методи (ілюстрування, комп'ютерні і мультимедійні презентації); інтерактивні методи (case study, дискусія, brainstorming, робота в команді (групах)). Методи навчальної роботи щодо застосування знань на практиці із формування умінь та навичок: (написання проектів правозастосовних актів, нормативно-правових актів).	усний контроль, поточний контроль, програмований контроль
ПРН 15. Мати практичні навички розв'язання проблем, пов'язаних з реалізацією процесуальних функцій суб'єктів правозастосування.	Словесні методи (лекція, розповідь, пояснення); наочні методи (ілюстрування, комп'ютерні і мультимедійні презентації); інтерактивні методи (case study, дискусія,	усний контроль, поточний контроль, програмований контроль

	brainstorming, робота в команді (групах)). Методи навчальної роботи щодо застосування знань на практиці із формування умінь та навичок: (написання проектів правозастосовних актів).	
ПРН 16. Брати продуктивну участь у розробці проектів нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.	Словесні методи (лекція, розповідь, пояснення); наочні методи (ілюстрування, комп'ютерні і мультимедійні презентації); інтерактивні методи (case study, дискусія, brainstorming, робота в команді (групах)). Методи навчальної роботи щодо застосування знань на практиці із формування умінь та навичок: (написання проектів нормативно-правових актів).	усний контроль, поточний контроль, програмований контроль

Діагностика (моніторинг і перевірка) результатів навчання здійснюється такими засобами:

- тестові завдання;
- виконання індивідуальних завдань;
- усне опитування;
- екзамен.

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНІ РЕСУРСИ

Для вивчення навчальної дисципліни «Основи нормопроєктування та правозастосування» необхідно:

1) проектор або інший мультимедійний екран для демонстрації відеоесе, архівних матеріалів та презентацій;

2) доступ до генеративних моделей ШІ (платформи для роботи з текстом, зображеннями та відео, такі як Gemini та ін.) для виконання індивідуальних завдань;

3) хмарні сховища даних (Google Drive) для спільного доступу до великих відеофайлів та групової роботи над проєктами;

4) доступ до інформаційних ресурсів суб'єктів запобігання та протидії корупції для аналізу статистичної інформації та опрацювання аналітичних матеріалів;

5) доступ до бази законодавства з метою опрацювання нормативної бази з питань запобігання та протидії корупції.

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Вид	Зміст	% від загальної оцінки	Бал	
			min	max
Поточні контрольні заходи	всього	60	35	60
Підсумкові контрольні заходи	екзамен	40	25	40
Всього:	-	100	60	100

Процедура проведення контрольних заходів, а саме поточного контролю знань протягом семестру та підсумкового семестрового контролю, регулюється «Положенням про систему поточного та підсумкового контролю оцінювання знань та визначення рейтингу студентів».

Фіксація **поточного** контролю здійснюється в «Електронному журналі обліку успішності академічної групи» на підставі чотирибальної шкали – «2»; «3»; «4»; «5». У разі відсутності студента на занятті виставляється «н». За результатами поточного контролю у Журналі, автоматично визначається підсумкова оцінка, здійснюється підрахунок пропущених занять.

Критерії оцінювання:

«незадовільно»	володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, що позначаються окремими словами чи реченнями; володіє матеріалом на елементарному рівні засвоєння, викладає його уривчастими реченнями, виявляє здатність висловити думку на елементарному рівні; володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу;
«задовільно»	володіє матеріалом на початковому рівні, значну частину матеріалу відтворює на репродуктивному рівні; володіє матеріалом на рівні, вищому за початковий, здатний за допомогою викладача логічно відтворити значну його частину; може відтворити значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та робити висновки, виправляти допущені помилки;
«добре»	здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій, частково контролювати власні навчальні дії, наводити окремі власні приклади на підтвердження певних тверджень: вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки і добирати аргументи на підтвердження певних думок під керівництвом викладача; вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, та вміє застосовувати його на практиці; вільно розв'язує задачі в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;
«відмінно»	виявляє початкові творчі здібності, самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх відповідно до цілей, поставлених викладачем; вільно висловлює власні думки і відчуття, визначає програму особистої пізнавальної діяльності, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них; без допомоги викладача знаходить джерела інформації і використовує одержані відомості відповідно до мети та завдань власної пізнавальної діяльності; використовує набуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях; виявляє особливі творчі здібності, самостійно розвиває власні обдарування і нахили, вміє самостійно здобувати знання.

Усі пропущені заняття, а також негативні оцінки студенти зобов'язані відпрацювати впродовж трьох наступних тижнів. У випадку недотримання цієї норми, замість «н» в журналі буде виставлено «0» (нуль балів), без права перездачі. Відпрацьоване лекційне заняття в електронному журналі позначається літерою «в».

До підсумкового контролю допускаються студенти які за результатами поточного контролю отримали не менше 35 балів. Усі студенти, що отримали 34 балів і менше, не допускаються до складання підсумкового контролю і на підставі укладання додаткового договору, здійснюють повторне вивчення

дисципліни впродовж наступного навчального семестру. За результатами підсумкового контролю (диференційований залік/екзамен) студент може отримати 40 балів. Студенти, які під час підсумкового контролю отримали 24 бали і менше, вважаються такими, що не здали екзамен/диференційований залік і повинні йти на перездачу.

Загальна семестрова оцінка з дисципліни, яка виставляється в екзаменаційних відомостях оцінюється в балах (згідно з **Шкалою оцінювання знань за ЄКТС**) і є сумою балів отриманих під час поточного та підсумкового контролю.

Шкала оцінювання знань за ЄКТС:

Оцінка за національною шкалою	Рівень досягнень, %	Шкала ECTS
Національна диференційована шкала		
Відмінно	90 – 100	A
Добре	83 – 89	B
	75 – 82	C
Задовільно	67 – 74	D
	60 – 66	E
Незадовільно	35 – 59	FX
	0 – 34	F
Національна недиференційована шкала		
Зараховано	60 – 100	-
Не зараховано	0 – 59	-

Студенти, які не з'явилися на екзамен без поважних причин, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Нормативно-правові акти

1. Конституція України від 28.06.1998 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
2. Про Конституційний Суд України : Закон України від 13 липня 2017 р. № 2136-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19#Text>
3. Про Регламент Конституційного Суду України : постанова Конституційного Суду України від 22 лютого 2018 р. № 1-пс/2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0001710-18#Text>

Основна література

1. Андрусів Л. М. Техніко-юридичні та методологічні засади оприлюднення нормативно-правових актів. Київ – Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г. М.. 2020. 444 с.
2. Бочаров Д. О. Правозастосовча діяльність: поняття, функції та форми: Проблемні лекції. Дніпропетровськ: АМСУ, 2006. 76 с.
3. Загальна теорія права. За заг. ред. М.І. Козюбри. Київ. Ваїте, 2015. 392 с.
4. Манько Д. Г. Юридична техніка й технології : курс лекцій. Херсон : Грінь Д. С. 2014. 191 с. 34.
5. Настасяк І. Ю. Тлумачення правових норм: навчальний посібник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ. 2009. 336 с.
6. П. М. Павлик, Ж. В. Удовенко, Т. М. Кілічава, Л. М. Райх. Процесуальна документація. Київ: Центр навчальної літератури. 2010. 560 с.
7. Процесуальні документи у кримінальному провадженні. Зразки, роз'яснення : процес. док. слідчого, прокурора, адвоката, слідчого судді, суду / [В. В. Городовенко та ін.] ; за заг. ред. проф. М. А. Погорецького та О. П. Кучинської ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Нац. шк. суддів України. Київ: Юрінком Інтер, 2015. 545 с.
8. Процесуальні документи у цивільних справах : теорія, методика, практика : науково-практичний посібник / ред. С. Я. Фурса. Київ: Правова єдність 2011. 895 с.
9. Саміло Г. О. Проблеми тлумачення правових норм. Запоріжжя: ЗНТУ, 2017. 144 с.
10. Уварова О. О. Принципи права у правозастосуванні: загальнотеоретична. характеристика : монографія. Харків : «Друкарня Мадрид». 2012. 196 с.
11. Шутак І. Д. Юридична техніка : курс лекцій. Івано-Франківськ-Дрогобич: Коло. 2015. 226 с.
12. Шутак І.Д., Онищук І.І. Юридична техніка : навч. посіб. Івано-Франківськ-Дрогобич: Коло. 2013. 495 с.
13. Шутак І.Д., Онищук І.І., Легін (Андрусів) Л.М. Юридична техніка в схемах і таблицях. Івано-Франківськ-Дрогобич: Коло. 2016. 232 с.
14. Юридична аргументація: Логічні дослідження / О. М. Юркевич, В. Д. Титов, С. В. Куцепал та ін.; За заг. ред. проф. О. М. Юркевич. Харків. 2012. 211 с.

Додаткова література

1. Andrusiv L. Normative legal acts electronic promulgation. Visegrad journal on human rights. 2019. № 2. С. 7-12.
2. Andrusiv L. The Experience of the Publication of Normative Legal Acts in the Republic of France and the Federal Republic of Germany. Recht der Osteuropäischen Staaten. 2018. № 4. С. 16-20.
3. Андрусів Л. М. Засоби оприлюднення нормативно-правових актів. Право і суспільство. 2020. № 1. С. 3-8.
4. Андрусів Л. М. Оприлюднення нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України. Актуальні проблеми держави і права. 2019. № 84. С. 3-9.

5. Андрусів Л. М. Оприлюднення нормативно-правових актів органів місцевого самоврядування. Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила. 2019. № 8 (20). С. 8-14.
6. Андрусів Л. М. Оприлюднення нормативно-правових актів у Польській Республіці. Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія». 2018. Т ХХІ. С. 5-13.
7. Андрусів Л. М. Оприлюднення нормативно-правових актів як стадія правотворчості. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2017. № 3. С. 3-5.
8. Андрусів Л. М. Оприлюднення нормативно-правових актів: досвід Великого Герцогства Люксембург та Королівства Бельгії. Підприємництво, господарство і право. 2020. № 1. С. 143-147.
9. Андрусів Л. М. Оприлюднення нормативно-правових актів: досвід Сполучених Штатів Америки та Великої Британії. Південноукраїнський правничий часопис. 2019. № 4. С. 3-7.
10. Андрусів Л. М. Особливості та проблемні аспекти оприлюднення законів України. Прикарпатський юридичний вісник. 2019. № 4. С. 3-7.
11. Андрусів Л. М. Офіційне оприлюднення нормативно-правових актів: поняття і форми. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Юридичні науки. 2020. № 1. С. 1-6.
12. Андрусів Л. М. Принципи й способи оприлюднення нормативно-правових актів. Scientific Journal Virtus. 2019. № 36. С. 211-214.
13. Андрусів Л. М. Стан правового забезпечення оприлюднення законів в Україні. Jurnalul Juridic National: teorie si practica. 2019. № 2. С. 5-8.
14. Андрусів Л. М. Теоретико-правова модель оприлюднення нормативно-правових актів. Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія». 2019. Т ХХV. С. 5-11.
15. Андрусів Л. М. Техніко-юридичні правила оприлюднення нормативно-правових актів Президента України. Приватне та публічне право. 2020. № 1. С. 3-7.
16. Антошкіна В. Ознаки та особливості права, які зумовлюють необхідність тлумачення. Підприємництво, господарство і право. 2020. № 4. С. 233-239.
17. Атаманова Н. Проблемні питання застосування норм права. Підприємництво, господарство і право. 2021. № 2. С. 164-169.
18. Балтаджи П. Юридична техніка правозастосовних актів: теоретичний аспект. Південноукраїнський правничий часопис. 2006. № 2. С. 68-70.
19. Беяневич О. А. Процесуальні аспекти укладання мирової угоди в господарському суді. Вісник господарського судочинства. 2007. № 2. С. 133-139.
20. Бойко Г. І. Юридична конструкція як засіб юридичної техніки. Актуальні проблеми держави і права. 2014. Вип. 73. С. 190-198.
21. Гончаров В. В. Динамічне тлумачення юридичних норм. *Праці Львівської лабораторії прав людини і громадянина НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування НАПрНУ*. Серія І. Дослідження та реферати. Вип. 27. Львів : СПОЛОМ, 2013. 252 с.

22. Дутко А. О. Класифікація юридичних конструкцій як засобів законотворчої техніки. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки. 2014. № 810. С. 75-80.
23. Зверев Є. О. Тлумачення міжнародних договорів національними судами: європейський досвід та українська практика: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Київ. 2015. 227 с.
24. Зразки процесуальних документів (досудове розслідування): наук.-практ. посіб. / [О. І. Перепелиця та ін.] ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Ін-т підгот. юрид. кадрів для Служби безпеки України. Харків: Право. 2015. 631 с.
25. Киця О. С. Методологічна основа дослідження юридичної техніки актів судового тлумачення. Право і суспільство. 2014. № 3. С. 22-29.
26. Кістяник В. І. Порівняльна характеристика судової аргументації в різних правових системах. Наукові записки. Юридичні науки. 2014. Т. 155. С. 20-23.
27. Кістяник В. І. Правова аргументація : сучасні підходи до її розуміння в зарубіжних дослідженнях. Наукові записки НаУКМА. Юридичні науки. 2012. Т. 129. С. 20-22.
28. Кістяник В. І. Правова аргументація: сучасні підходи до її розуміння в зарубіжних дослідженнях. Наукові записки НаУКМА. Юридичні науки. 2012. Т. 129. С. 20-22.
29. Козюбра М. І. Юридичне тлумачення: проблеми методології. Наукові записки НаУКМА. Юридичні науки. 2014. Т. 155. С. 3-8.
30. Косович В. М. Оціночні поняття як засіб юридичної техніки: Львів: Тріада-плюс. 2010. 211 с.
31. Красницька А. Правила-вимоги юридичної техніки щодо процесуальних актів кримінального судочинства. Юриспруденція: теорія і практика. 2009. № 1. С. 7-13.
32. Красницька А. Правозастосовні помилки у текстах процесуальних актів кримінального судочинства. Судова апеляція. 2009. № 1. С. 28-33.
33. Красницька А. Юридична техніка процесуальних актів кримінального судочинства. Науковий вісник НАВСУ. № 2. 2003. С. 120-128.
34. Красницька А. Юридичні документи: техніка складання, оформлення та редагування : посібник. Київ: Парламентське видавництво. 2006. 537 с.
35. Лебеденко В. І. Юридична техніка: поняття, призначення, методологічні засади застосування. Інформація і право. 2014. № 2. С. 52-56.
36. Левенець Б. Моделі судового правозастосування Великобританії та США. Підприємництво, господарство і право. 2020. № 1. С. 170-175.
37. Легін Л. М. (Андрусів Л.М.) Законодавчий процес в Україні: теоретико-правове дослідження. Івано-Франківськ - Дрогобич: Коло. 2015. 132 с.
38. Легін Л. М. (Андрусів Л.М.) Теоретико-правові засади системи нормативно-правових актів. Підприємництво, господарство і право. 2017. № 4. С. 128-131.
39. Легка О. Юридична техніка законодавчих та правозастосовних актів. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету

внутрішніх справ. 2012. № 1. С. 101-107.

40. Мічурін Є. О. Техніка складання договорів : науково-практичний посібник. Серія «Практика і закон». Харків : Юрсвіт, 2011. 536 с.

41. Онищук І.І. Техніка юридичного письма в нормативно-правових актах. Івано-Франківськ - Дрогобич: Коло. 2014. 225 с.

42. Перепелюк А. М. Механізм застосування права: структура та критерії ефективності (загальнотеоретичний аспект) : дис. ... канд. юрид. наук. Київ. 2016. 224 с.

43. Пильгун Н. В. Перспективи вдосконалення юридичної техніки в Україні. Юридичний вісник. Повітряне і космічне право. 2014. № 1. С. 42-46.

44. Писарева Е. А., Моніч Б. С. Деякі проблеми питання виконання рішень Конституційного Суду України. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Юриспруденція. 2020. № 46. С. 19-24.

45. Прийма С. В. Принципи тлумачення норм права : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.01. Харків, 2011. 19 с.

46. Рабінович П. М., Дудаш Т. І. Правова аргументація : терміно-поняттєвий інструментарій дослідження. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2016. № 2. С. 8-20.

47. Рабінович С. Юснатуралістична аргументація в рішеннях Європейського суду з прав людини. URL: <http://www.c50.com.ua/article/rabinovych-s-yusnaturalistychna-argumentatsiya-v-rishennyakh-yevropeiskogo-sudu-z-prav-lyudy>.

48. Ромців О.І. До питання юридичної природи актів Конституційного суду України. *Право і суспільство*. 2022. № 3. С. 15-21.

49. Савенко М. Д. Методологія юридичної аргументації у рішеннях конституційної юстиції. *Наукові записки НаУКМА*. Юридичні науки. 2013. Т. 144-145. С. 12-17.

50. Савенко М. Д. Методологія юридичної аргументації у рішеннях конституційної юстиції. *Наукові записки НаУКМА*. Юридичні науки. - 2013. - Т. 144-145. – С. 12-17.

51. Сало В. А. Юридична аргументація та її структурні елементи. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія юридичних наук. 2017. Т. 1. Вип. 4. С. 33-36.

52. Спінчевська О. М. Юридичні позиції Конституційного Суду України як джерело правового регулювання конституційного юрисдикційного процесу. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2020. № 3 (116). С. 57-67.

53. Стахівський С. М. Збирання доказів як елемент процесу доказування. *Університетські наукові записки НаУКМА*. 2005. № 3. С. 264-267.

54. Чорнобай О. Л. Аргументативна практика у судовому процесі: до постановки проблеми. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. № 85. 2016. С. 300-306.

55. Чорнобай О. Л. Теорія аргументації: основні філософсько-правові аспекти. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Юридичні науки. 2016. № 837. С. 362-372.

56. Чорнолуцький Р. В. Роль юридичної техніки в законопроектній

діяльності. Вісник Маріупольського державного університету. Серія : Право. 2014. Вип. 7. С. 118-129.

57. Штефан А. С. Поняття судового доказування у цивільному процесі. *Часопис Академії адвокатури України*. 2015. Т. 8, № 1. С. 64-72.

58. Шутак І. Концептуальні міркування щодо впровадження навчальної дисципліни «Юридична техніка». Вісник Національної академії правових наук України. 2015. № 4. С. 21-28.

59. Шутак І. Юридична техніка міжнародного права: (загальнотеоретичний аспект). Вісник Національної академії прокуратури України. 2011. № 2. С. 87-92.

60. Шутак І. Юридична техніка як сфера наукових знань і навчальна дисципліна. Вісник Національної академії правових наук України. 2013. № 3. С. 81-86.

61. Шутак І., Онищук І. Юридична техніка конструювання норми права. Вісник Національної академії прокуратури України. 2013. №2. С.39-44.

62. Щербина О. Ю. До питання про аргументацію як метод юридичного міркування. *Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди*. Філософія. 2013. Вип. 40 (1). С. 243-259.

63. Щербина О. Ю. До питання про розуміння аргументації у логіко-юридичних дослідженнях. *Гуманітарні студії*. 2014. Вип. 21. С. 45-53.

Електронні інформаційні ресурси

1. <http://portal.rada.gov.ua/> – офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
2. <http://www.ccu.gov.ua> – офіційний сайт Конституційного Суду України.
3. <http://www.kmu.gov.ua/control/> – єдиний веб-портал органів виконавчої влади України.
4. <http://www.ombudsman.kiev.ua> – офіційний сайт Уповноваженого Верховної Ради України.
5. <http://www.president.gov.ua/> – офіційне інтернет-представництво Президента України.